

**RAAD VOOR HET LEEFMILIEU
VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

ADVIES

**Ontwerp van besluit van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van
het besluit van 1 december 2016 betreffende
het beheer van afvalstoffen en bijbehorende
bepalingen**

Aanvrager	Minister Alain Maron
Aanvraag ontvangen op	21 mei 2021
Advies aangenomen door de Raad voor het Leefmilieu van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op	18 juni 2021

Vooraf

De Raad voor het Leefmilieu (hierna « de Raad ») ontving op 21/05/2021 een adviesaanvraag betreffende het ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van 1 december 2016 betreffende het beheer van afvalstoffen en bijbehorende bepalingen.

Met dit ontwerp tot wijziging van het BRUDALEX voorziet het Gewest zich van essentiële elementen voor de verwezenlijking van zijn doelstellingen inzake afvalstoffenbeheer, met name door :

- De lancering van een uitgebreide verantwoordelijkheid van de producent (UVP) voor gebruikte matrassen;
- De definitie van een uitgebreide verantwoordelijkheid van de producent (UVP) voor een emblematische afvalstroom, namelijk deze van kunststofproducten voor eenmalig gebruik;
- De omkadering van de inzameling van bepaalde afvalstromen door middel van glasbollen of gelijkaardige inrichtingen;
- De verduidelijking van de verplichtingen tot sorteren van huishoudelijk afval dat afkomstig is van ondernemingen en zelfstandigen;
- De instelling van een kader voor composteringsactiviteiten;
- De opname van een hoofdstuk over het afval van activiteiten van de zorgsector;
- De aanneming van een nieuw reglementair kader dat conform is met de Europese verplichtingen betreffende de dierlijke bijproducten (DBP);
- De aanpassing van bepaalde artikelen van het BRUDALEX betreffende afgedankte elektrische en elektronische apparatuur (AEEA);
- De aanpassing van bepaalde rubrieken van ingedeelde inrichtingen betreffende afvalstoffen voor meer overeenstemming met andere milieureglementeringen.

Advies

1. Algemene beschouwingen

De Raad verwelkomt de wil van de Regering om het afvalstoffenbeheer met deze eerste wijziging van het BRUDALEX op duurzame wijze te laten evolueren. Aangezien het duidelijk is dat nog andere wijzigingen zullen volgen, vraagt de Raad dat de betrokken sectoren verder zouden worden geraadpleegd, bij voorkeur stroomopwaarts van de eerste lezing.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1. Definities en begrippen

Punt e) van de definitie van producent heeft betrekking op de eigen verkopen van (buitenlandse) online marketplaces aan de Belgische verbruikers, maar niet op de « onrechtstreekse » verkopen, d.w.z. de verkopen door partners die op externe platformen zijn gehuisvest (zoals bol.com, Amazon, enz.). Op deze onrechtstreekse verkopen op afstand worden vandaag niet duidelijk gericht hoewel ze de grote meerderheid van de transacties vormen. **De Raad** stelt bijgevolg voor om de definitie van « producent » in artikel 1.1 §1, 10° van het BRUDALEX als volgt aan te vullen: « *e) is gevestigd buiten België en verkoopt een product via communicatie op afstand, in de zin van artikel 8, 15° van het*

Wetboek van economisch recht, rechtstreeks of door tussenkomst van een online marketplace, aan huishoudens en andere gebruikers dan huishoudens in België ».

Wat betreft punt 31° “compostering” : de definitie is betwistbaar en onvolledig. **De Raad** stelt de volgende definitie voor : *“een aëroob biologisch proces waarbij warmte vrijkomt voor hygiënisatie en stabilisatie door afbraak/reorganisatie van de organische materie (biologische oxidatie met warmteafgifte) die leidt tot het verkrijgen van compost ».*

Wat betreft punt 32° “inzamelingspunt” : **de Raad** is van oordeel dat dit begrip moet worden verduidelijkt om ontsporingen te vermijden (wat met de *reverse logistics*, de verzamelcentra, enz.) ?

Wat betreft punt 33° « matras » : **de Raad** vindt dat er een definitie ontbreekt voor de topdekmatrassen, bijvoorbeeld *« element van bedbedekking van geringe dikte (maximum 10 centimeter) dat op een matras wordt gelegd ».* In artikel 1.24 heeft men het over *« het inzamelen van afvalstoffen als nevenactiviteit ».* Deze bepaling is niet duidelijk en kan bijgevolg tot ontsporingen en verkeerde interpretaties leiden.

Wat betreft de punten 35°, 36°, 39 « kunststof » : **de Raad** neemt er akte van dat men met de bepaling van een nieuw stelsel van uitgebreide verantwoordelijkheid van de producenten voor vochtige doekjes, ballons, visgerief en sigarettenpeuken de omzetting nastreeft van de richtlijn 2019/904 van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten voor het leefmilieu.

De Raad wijst erop dat de definitie van verschillende begrippen, waaronder het begrip « kunststof » en « kunststof voor eenmalig gebruik », die noodzakelijk zijn voor dit nieuwe stelsel van UVP¹, betrekking heeft op de criteria van een product (« structurerende rol », « volledig of gedeeltelijk vervaardigd », « aantal trajecten/rotaties », « levensduur », enz.), wat toekomt aan de federale overheid, rekening houdend met de context (overwegingen van de richtlijn), het toepassingsveld en de uitzonderingen voorzien door de richtlijn (waaronder met name de guidelines bepaald door de Europese Commissie). Het zou bijgevolg wenselijk zijn om naar de federale tekst te verwijzen die momenteel wordt aangenomen, of naar het interregionaal samenwerkingsakkoord over de verpakkingen dat deze materies zal behandelen.

Wat betreft de vochtige doekjes, herinnert **de Raad** eraan dat de Europese Unie het enkel heeft over de voorgedrenkte doekjes voor lichamelijk en huishoudelijk gebruik, en niet over vochtige doekjes voor industrieel gebruik. **De Raad** vraagt dan ook dat dit zou worden gepreciseerd in het BRUDALEX. **De Raad** vestigt tevens de aandacht op het feit dat er doekjes bestaan voor sanitair en medisch gebruik (bijv. : alcoholdoekjes voor ontsmetting voorafgaand aan een insputing of ontsmettingsdoekjes). Ook deze zouden omwille van evidente redenen van volksgezondheid moeten worden uitgesloten.

De Raad herinnert eraan dat geen enkele soort van vochtig doekje, ook geen zogenaamde biodegradeerbare doekjes, in toiletten mogen worden gedeponereerd. Immers, de doekjes vergaan niet (in tegenstelling tot toiletpapier) en kunnen moeilijk via de sanitaire netwerken worden afgevoerd. De doekjes, die tot in de zuiveringsstations geraken, verstoren de waterzuivering (bijvoorbeeld door de opvoerpompen in de zuiveringsstations te beschadigen). Vanaf 1 juli 2016 moet op bepaalde verpakkingen van doekjes het logo « niet in de toiletten gooien » worden aangebracht. Welnu vraagt **de Raad** om de veralgemening van deze maatregel tot elk soort van doekje.

¹ Uitgebreide Verantwoordelijkheid van de Producent

Tot slot, vanuit een meer globaal oogpunt, is **de Raad** van mening dat kunststofproducten, die omwille van redenen inzake volksgezondheid noodzakelijk zijn, niet onder dit nieuwe stelsel van uitgebreide verantwoordelijkheid van de producenten mogen vallen.

2.2. Gegevens afvalstoffen

De Raad merkt op dat bepaalde afvalstoffengegevens door de inzamelaars van afvalstoffen uitsluitend in m³ worden verstrekt. Teneinde afvalstoffen in een enige eenheid (ton) te kunnen kwantificeren, en opdat alle ondernemingen op dezelfde manier zouden rekenen, stelt **de Raad** voor om – tenminste voor bepaalde soorten van afvalstoffen – officiële conversiefactoren (t/m³) in te voeren die toelaten om afvalstromen van m³ in tonnen om te zetten.

2.3. Organische afvalstoffen

Zonder de noodzaak om organisch afval uit de vuilbakken voor niet-gesorteerd huishoudelijk afval te weren in vraag te stellen, wenst **de Raad** de aandacht te vestigen op het feit dat organisch afval voornamelijk in de keuken wordt geproduceerd, zowel bij particulieren als in het kader van restauratieactiviteiten (bijv. : het schillen van groenten). De sortering van organisch afval (en van afval in het algemeen) wordt nog veel te weinig toegepast in het Brussels gewest, en het is bijgevolg essentieel dat de Regering de sensibilisering hierover (zowel bij particulieren als bij de ondernemingen) opdrijft teneinde tot de vereiste culturele omschakeling inzake afvalsortering te komen.

De inzameling van organisch afval biedt verschillende uitdagingen voor de ondernemingen en de particulieren. In het geval van de particulieren kan het omwille van ruimtegebrek moeilijk zijn om een afzonderlijke vuilnisbak voor organisch afval te voorzien. In het geval van de ondernemingen blijft de productie van voedingsafval van de kantooractiviteiten zonder bedrijfsrestaurant zeer beperkt. Gelet op de hinder (voornamelijk geurhinder) van dit afval zou een dagelijkse inzameling van de vuilnisbakken, die in de administratieve gebouwen zijn opgesteld, moeten worden georganiseerd, te meer daar een verhoogde frequentie inzake telewerk tot een lagere schoonmaakfrequentie in de gebouwen zal leiden. De inzameling van deze afvalstromen in bepaalde activiteitensectoren (bijv. : kantooractiviteiten zonder bedrijfsrestaurant) zal nochtans een aanzienlijke investering vergen (in arbeidstijd) om deze afvalstroom (dagelijks) in te zamelen, voor een uiteindelijk zeer beperkte hoeveelheid organisch afval. **De Raad** vraagt dat er voor de verschillende scenario's maatregelen zouden worden overwogen.

Vanuit algemeen oogpunt lijkt het vanzelfsprekend voor **de Raad** dat men het aantal inzamelingen van de « oranje » zakken door de diensten van Net Brussel zal moeten opdrijven. Ook de inrichting van inzamelingspunten buiten de gebouwen (woningen en ondernemingen) zou kunnen worden overwogen, bijvoorbeeld om ratteninvasies te voorkomen.

2.4. Afvalstoffen van oliën en voedingsvetten

De Raad stelt voor om het hoofdstuk over oliën en voedingsvetten niet op te nemen in het luik « dierlijke bijproducten » immers, oliën en frituurvetten zijn steeds meer plantaardig en geen « afgeleiden » van dierproducten.

Vanuit een meer fundamenteel oogpunt, legt het Brussels gewest nog steeds « een verplichting tot terugname » op voor oliën en dierlijke vetten, terwijl de twee andere gewesten hebben beslist om hieraan een einde te stellen. Voor inzamelingen werden nieuwe doelstellingen bepaald. De beide

andere gewesten hebben beslist om aan de verplichtingen een einde te maken omdat de inzameling en valorisatie van oliën en vetten er grotendeels rendabel zijn.

Ook al kan de rentabiliteit van de inzameling schommelen al naargelang de graad van verstedelijking, de spreiding van de producenten/inzamelaars van oliën en vetten, evenals omwille van de evolutie van de marktprijzen, toch vindt **de Raad** dat het interessant zou zijn om de inzamelingen uit te breiden. Op voorwaarde dat men beschikt over een permanente opvolging en evaluatie, zou het verstandig kunnen zijn om de Brusselse reglementering op deze van de andere gewesten af te stemmen. Dit zou vermijden dat de producenten verplicht zijn om een grotendeels rendabele inzameling en sensibiliseringscampagnes te financieren, terwijl zij er vanuit financieel oogpunt belang bij hebben om zo veel mogelijk in te zamelen, en – bijgevolg – om de producenten van afvalstoffen te sensibiliseren.

Behalve de kwestie van de terugname van oliën en vetten, merkt **de Raad** op dat een van de grootste uitdagingen bij de particulieren ligt. Aanzienlijke hoeveelheden oliën en vetten worden nog steeds in het waternetwerk geloosd, met aanzienlijke gevolgen voor het milieu.

2.5. Verplichting tot terugname van reclaimedrukwerken

De Raad vraagt dat de verplichting tot terugname van reclaimedrukwerken aan een evaluatie zou worden onderworpen. Aan de huidige marktprijzen kan de herverkoopwaarde van papier immers de kosten dekken, en het logistiek circuit wordt door de gele zak (papieren verpakkingen/karton) verzekerd. Hiertoe zou men – gelijktijdig met deze werkzaamheden – een permanente opvolging moeten invoeren teneinde de ordonnantie « oud papier » te herzien/in te trekken. Men moet evenwel in de eerste plaats de preventieoperatie evalueren (bijv. : wat zijn het nut en de doeltreffendheid van de zelfklevers « Geen reclame A.U.B. » op de brievenbussen ?).

3. Artikelsgewijze beschouwingen

3.1. Bepalingen betreffende doelstellingen inzake hergebruik van matrassen

Art. 2.4.80

« *Vóór 31 mei van ieder jaar bezorgt de producent Leefmilieu Brussel, overeenkomstig artikel 2.2.12 en voor het verstreken kalenderjaar (zie lijsten van gegevens in art. 2.4.80, p. 17-18) ».*

De Raad stelt voor om de termijn voor de producenten te verlengen en zich op Wallonië en Vlaanderen af te stemmen die voor 1 juli van elk jaar hebben gekozen.

Art. 2.4.82 § 1.

« *Vanaf uiterlijk 1 januari 2023 verzekert de producent dat de consumenten en de professionele gebruikers, in het bijzonder door middel van voorlichtingscampagnes, volledig ingelicht worden over het juiste gebruik van matrassen met het oog om hun levensduur te optimaliseren ».*

De Raad meent dat deze maatregel niet relevant is in de matrassenindustrie. Integendeel: een gepast gebruik van het product leidt tot een snelle vervanging van een matras (om de 10 jaar). Ook deze bepaling werd geschrapt in Wallonië en Vlaanderen.

3.2. Bepalingen betreffende de inzamelpunten

Art. 3.5.18 Toepassingsveld

De afdeling heeft betrekking op de inzamelpunten : **de Raad** vraagt zich af of de handelszaken, die verplicht zijn om afval in te zamelen in het kader van de UVP, stuk voor stuk als inzamelpunten worden beschouwd. Zou er in dat geval een onderscheid zijn tussen het geval van de UVP en de vrijwillige inzamelingen zonder UVP ?

Art. 3.5.19 Uitbating

« *De inzameling gebeurt op regelmatige en georganiseerde wijze* ».

De Raad meent dat de nieuwe bepalingen laten vermoeden dat iedereen zou kunnen beslissen om afvalstoffen in te zamelen, zolang deze worden ingezameld door een vergunde inzamelaar, handelaar of makelaar. **De Raad** vraagt zich dan ook af of een toelating van het Gewest noodzakelijk zal zijn.

Wat betreft de afvalstromen waarvoor een UVP geldt, vindt **de Raad** het weinig doeltreffend dat kleine inzamelpunten het daglicht zien en marginale hoeveelheden inzamelen, waarna de producenten, die voor deze stromen verantwoordelijk zijn, de kostprijs ervan moeten dragen.

De Raad stelt zich tevens vragen bij de definitie van een « georganiseerde » inzameling en vraagt zich af of de organisatie van gerichte acties nog mogelijk is. Bepaalde scholen, net als gemeenten, organiseren soms gerichte acties die eveneens voordelen bieden en belangrijk zijn vanuit milieu- en maatschappelijk oogpunt.

Indien in welbepaalde gevallen zo'n systeem, dat een toegevoegde waarde biedt in verhouding tot het « traditionele » inzamelingscircuit, zou ontstaan, welnu dan wijst **de Raad** erop dat het belangrijk is om zich ervan te vergewissen dat deze inzamelingspunten aan dezelfde criteria voldoen en op zijn minst hun inzamelingen bij beheerinstellingen moeten melden opdat deze laatsten de inzamelingen in hun rapportage kunnen opnemen. **De Raad** is de mening toegedaan dat de geldende voorwaarden dezelfde moeten zijn als deze die op de beheerinstellingen worden toegepast, zonder voor deze bijkomende kosten mee te brengen.

Art. 1.26

Wat betreft « *de lege PMD-verpakkingen en een maximumvolume van 8 liter: de kunststofverpakkingen, de metalen verpakkingen en de drankkartons* », is **de Raad** van mening dat het normaal is dat de ondernemingen de PMD-verpakkingen sorteren. **De Raad** begrijpt evenwel niet waarom de ondernemingen de PMD-verpakkingen moeten sorteren tot een volume van 8 liter. Dit zou betekenen dat men onder de PMD-verpakkingen industriële verpakkingen aanvaardt. Dit kan in geen geval de bedoeling zijn. Industriële verpakkingen zijn niet bestemd om te worden ingezameld via het systeem van de PMD-zakken. De PMD-zak moet uitsluitend bestemd blijven voor verpakkingen die als huishoudelijke verpakkingen op de markt worden gebracht, zoals bepaald in de grijze lijst.

3.3. Composteren : onderafdeling 2 - Algemeen

Art. 3.9.11 Aanvoer § 1.

De Raad stelt voor om een lijst op te stellen van de organische afvalstoffen die in de aanvoer voor compostering aanvaard worden, want de lijst van verboden afvalstoffen is onvolledig (metalen, kunststof, enz.).

3.4. Afvalstoffen van activiteiten in de gezondheidszorg

Art. 4.7.3

« De producent van afvalstoffen van de zorg neemt de nodige maatregelen om de hoeveelheid geproduceerde afvalstoffen te beperken ».

De Raad stelt zich vragen bij de noodzaak van deze bepaling : immers, is de hoeveelheid van het geproduceerde afval niet afhankelijk van de verstrekte zorgen ? Zal deze bepaling niet op impliciete wijze bijdragen tot een geneeskunde met twee snelheden ?

De Raad merkt op dat dit nieuwe hoofdstuk over de gezondheidszorg impliceert dat de beginselen inzake gevaarlijk afval rechtstreeks op de gezondheidszorg van toepassing zijn (meer afzonderlijke besluiten). Het zou verstandig zijn om een overgangperiode te voorzien wat betreft de toepassing van de beginselen en verplichtingen. **De Raad** stelt zich eveneens vragen bij het toepassingsveld zoals dit vandaag is bepaald : wil men daadwerkelijk de thuiszorg en het afval van veeartsenijactiviteiten uitsluiten omwille van de overeenkomstige risico's ? **De Raad** vindt dan ook dat het oude besluit duidelijker was want het had het over « bloed en andere lichamelijke stoffen ». Het sprak bovendien over « het afval afkomstig van laboratoria van microbiologie die in contact zijn geweest met culturen van micro-organismen en de culturen zelf».

*
* *